

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto

Kotouttaminen vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa ja kotoutumisen kehittämishaasteet (PL32)

Maahanmuuttajien työllistymisen tilanne ja kehitysnäkymät

Uudellamaalla koronan vaikutukset ovat olleet muuta maata rankemmat ja tämänhetkinen työttömyyden lasku perustuu lomautettujen henkilöiden paluulla töihin. Ilman työsuhdetta olevien määrä vähenee Uudellamaalla suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien osalta kolmen prosentin vuosivauhdilla, mutta vieraskielisissä työttömyys on selvässä nousussa. Syyskuun lopussa Uudellamaalla oli viime vuoteen verrattuna viisi prosenttia enemmän ilman työsuhdetta olevia, äidinkielenään muita kieliä puhuvia henkilöitä.

Parhaiten työllistyvät lähellä työmarkkinoita olevat ryhmät ja työttömyys pitkittyy erityisesti henkilöillä, joilla on haasteita osaamisen tai elämäntilanteensa vuoksi. Tilanne on palautumassa koronapandemiaa edeltävään aikaan, tosin ilman työsuhdetta olevien työttömien määrä on jäämässä huomattavasti korkeammalle tasolle. Samanaikaisesti uusia avoimia paikkoja ilmoitetaan 30–50 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Maahanmuuttajat ovat usein työskennelleet aloilla, joilla koronan vaikutus on ollut merkittävä. Esimerkiksi ravintola-alalla lomautettujen määrä on ollut hyvin suuri. Vaikutukset eivät kohdistuneet pandemian alkuvaiheessa erityisesti maahanmuuttajiin, mutta paluu työhön on ollut heidän osaltaan hitaampaa. Parhaiten ovat työllistyneet korkeakoulututkinnon suorittaneet ja maahanmuuttajaryhmistä EU:n sisältä tulleet. Koko maassa vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna EU-kansalaisten työttömyys on laskenut selvästi nopeammin (koko maassa -8 % ja Uudellamaalla -4 %) kuin muiden ulkomaalaisten työttömyys (koko maassa -4 %, Uudellamaalla -0,1 %). Konfliktimaiden (Irak, Afganistan, Somalia, Syyria) kansalaisten työttömyys on edelleen selvästi edellisvuotta korkeammalla tasolla. Vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä suomalaisten työttömyysaste oli koko maassa 8,6 % ja ulkomaalaisten 15,9 %. Uudellamaalla työttömien osuus työvoimasta oli 12,7 % (syyskuu 2021, koko maassa 12 %) ja ulkomaalaisten työttömien

27.10.2021

KEHA/5466/2021

osuus ulkomaisesta työvoimasta oli Uudellamaalla 25,6 % (koko maassa 25,3 %).

Verrattuna mm. muihin Pohjoismaihin maahanmuuttajanaishilla on heikompi asema työmarkkinoilla verrattuna muihin Suomessa asuviin naisiin ja myös maahanmuuttajamiehiin. Kotona lapsia hoitavat naiset eivät helposti löydä tietään työmarkkinoille ja heidän tavoittamisensa eri palveluihin on haastavaa. Uudenmaan ELY-keskuksessa toimiva valtakunnallinen hanke Perhevapaalta työelämään on ottanut vuoden 2021 alkaneen toiminnan kohderyhmäksi myös maahanmuuttajanaiset.

Maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla on samalla tavalla riippuvainen taloustilanteesta ja tautitilanteen paranemisesta kuin muidenkin ryhmien. Uudellamaalla työvoimapula on ennusteiden mukaan kasvamassa ainakin rakennusallalla, sosiaali- ja terveysallalla sekä IT-allalla. Työmahdollisuuksia siis tarjoutuu enemmän. Paljon on kiinni siitä, miten hyvin pystymme rakentamaan täydentävää koulutusta maahanmuuttajien tuoman ammattitaidon päivittämiseksi. Myös palvelujärjestelmä on osaltaan vastuussa siitä, että asiakkaat ohjautuvat heille sopiviin koulutuksiin ja työllistyvät. Suurin osa vieraskielisten työllisyyspalveluista järjestetään kuntakokeiluissa. Kokeilukunnilla on kuitenkin mennyt ennakoitua kauemmin uusien tehtävien haltuun ottamiseen, mikä on heikentänyt mm. asiakkaiden palveluohjausta.

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi jokin aika sitten työelämän monimuotoisuusohjelman ja totta onkin, että monen maahanmuuttajan työllistyminen on kiinni myös rekrytoinnissa esille tulevasta asenteista. Työvoimapula toivotavasti vauhdittaa työmarkkinoiden kehittymistä monimuotoisimmiksi ja eri taustoista tulevien henkilöiden työnsaanti helpottuu.

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllisyyden edistämisen toimenpiteet ja resurssit

Uudenmaan ELY-keskukselle on osoitettu rahoitusta maahanmuuton tehtäviin mm. siten, että on pystytty edistämään kumppanuusohjelmaan liittyvää työtä ja kotoutumisentukena.fi -verkkopalvelun käyttöönottoa. Uudenmaan ELY-keskuksella on myös valtakunnallisia tehtäviä, jotka liittyvät kotoutumiskoulutuksen kehittämiseen ja alaikäisenä tulleiden kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon. Nämä resurssit ovat olleet merkittäviä alueellisen, mutta myös valtakunnallisen kotoutumista edistävän työn näkökulmasta.

Hallitus linjasi budjettiriihessä nopeavaikutteisista toimista, jotka tukevat osaavan työvoiman saatavuutta ja parantavat työvoiman kohtaantoa. Määrärahalisäykset koskivat mm. oleskelulupaprosessien nopeuttamista ja työperusteisen maahanmuuton edistämiseen on vuoden 2022 budjetissa huomattavia panostuksia, jotka ovat ulkomaisen työvoiman saatavuuden kannalta kannatettavia.

Työllisyyden edistämisen näkökulmasta on panostettava sekä osaavan työvoiman saamiseen ulkomailta että Suomessa jo olevien henkilöiden työllistymiseen. ELY-keskusten tärkein väline maahanmuuttajien työllistymiseen.

27.10.2021

KEHA/5466/2021

misen edistämisessä on kotoutumiskoulutus ja muut maahanmuuttajille tarkoitetut koulutus- ja valmennuspalvelut. Kotoutumiskoulutukseen ja muihin palveluhankintoihin on viime vuosina ollut käytössä niihin tarvittava määrä rahoitusta ja mm. nuorten palveluihin on panostettu erityisesti. Uudellamaalla suuri osa ammatillisesta työvoimakoulutuksesta kohdentuu maahanmuuttajille. Palveluiden kilpailuttaminen on aikaa vievää työtä, ja suurin haaste resurssien näkökulmasta onkin liian pieni hankintaa tekevien työntekijöiden määrä.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkökulmasta yksi merkittävimmistä tulossa olevista uudistuksista on pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttaminen. Kohtaannon edistämisen kannalta ja erityisesti maahanmuuttajien laadukkaan palvelun näkökulmasta asiakaslähtöisyyden vahvistaminen on hyvä kehityssuunta. Nykytilaan nähden tiiviimmällä yhteydenpidolla voidaan varmistaa työnhakijoiden työmarkkinavalmiuksien riittävä tukeminen ja osaamisen tunnistaminen mahdollistuu paremmin.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että työllisyystavoitteiden toteutumisen kannalta avainasemassa ovat riittävät resurssit. Myönnettyjen työllisyysmäärärahojen täysimääräinen ja tehokas hyödyntäminen vaatii myös lisäyksen palveluiden hankinnan henkilöstöresurssiin. Pohjoismaisen työvoimapalvelumalliin siirtyminen vaatii merkittävän määrän uusia työntekijöitä, ja lisääntyvä asiakkaiden kohtaaminen todennäköisesti lisää palveluiden tarvetta. Osana pohjoismaista työvoimapalvelumallia on tarpeen panostaa myös hankintaan ja hankintatyötä tekevien työntekijöiden määrään.

Yksikön päällikkö

Jarkko Tonttila

Maahanmuuttopäällikkö

Jaana Suokonautio

Tämä asiakirja KEHA/5466/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/5466/2021 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Tonttila Jarkko 28.10.2021 08:27

Esittelijä Suokonautio Jaana 28.10.2021 08:16